

GADÓ GÁBOR
AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV VÉDELMEBEN

LIII. évfolyam 44. szám, 2009. október 30.

Szerző előljáróban töredelmesen beismeri, hogy elkötelezett - esetenként elfogult - híve az új polgári törvénykönyvnek (Ptk.), a kódexnek, amelyet az Országgyűlés ez év szeptemberében elfogadott, és amelyet a köztársasági elnök októberben megfontolásra visszaküldött a parlamentnek. Téved azonban, aki írásomtól a köztársasági elnök észrevételeivel való polémiát reméli, erre nincs okom, az átgondolásra ajánlott javaslatokkal egyetértek. Dolgozatom célja ehhez képest az, hogy néhány példa, jogi megoldás kiemelésével arról próbáljam meggyőzni az Olvasót, hogy a magánjogi kódex nem válhat félinformációkból fakadó félreértések áldozatává, az Országgyűlés a Ptk.-ban olyan fontos változtatásokról határozott, amelyek mellett bármely, a jövőért felelősséget érző polgárnak érdemes hitet tennie. A továbbiakban először a törvénynek az ún. „szabadságerősítő” (a tulajdonos döntési autonómiáját bővítő), majd pedig a kiszolgáltatottak esélyeit javítani hivatott rendelkezései közül válogattam.

I. Szabadságerősítő rendelkezések a Ptk.-ban

1) A cselekvőképesség szabályainak megújítása

Az új kódex kétségkívül az értelmi fogyatékos embereket érintő jogi szabályozás terén mutatja fel a legfontosabb vívmányokat. A törvény hatályba lépésétől kezdve Magyarországon megszűnik a nagykorú személyek kizáró gondnokság alá helyezésének lehetősége, az aránytalan és ezért emberi jogi megfontolásokból is elfogadhatatlan jogkorlátozást előíró szabályok eltörlésre kerülnek. A jövőben továbbá a bíró és nem a gyámhatóság dönt a gondnok személyéről, a gondnokról, akinek immár nem lesz törvényben biztosított „túlhatalma” a gondnokolt felett: a bíró köteles lesz az ítéletben definiálni, hogy mely életviszonyokban van szükség a gondnokolt érvényes jognyilatkozatához gondnokának beleegyezésére.

A Ptk. - hatályba lépése esetén - módot adna arra is, hogy a mentálisan enyhén károsodott ember a bíróságtól olyan, vele bizalmi viszonyban álló támogató kinevezését kérhesse (barátját, rokonát), aki a kritikus döntési szituációkban (pl. egy banki tranzakció lebonyolításakor, egy bírósági tárgyaláson) tanácsaival, jelenlétével segítheti jogai gyakorlásában. A támogatót döntéshozatal - Magyarországon még új - jogintézményének bevezetése lehetővé tenné, hogy a bíróság eltekinthessen az adott ember cselekvőképességének korlátozásától, mivel rendelkezésére állna egy humánusabb, a cél elérésére azonban éppúgy megfelelő megoldás.

Az új kódex révén a még teljes körűen cselekvőképes személy betegsége későbbi elhatalmasodása esetére előzetes (hivatalosan regisztrált) jognyilatkozatot tehet majd azokról a kérdésekről, amelyekről - még ép elmével - maga kíván dönteni.

A javaslatok kapcsán a legsűrűbben elhangzó kritikai észrevétel az volt, hogy a paradigmaváltás megoldhatatlan feladat elé állítja a jogalkalmazó hatóságokat. Kétségtelen, hogy valamennyi érintett szervezet (bíróság, gyámhatóság) munkatársának intenzíven kell készülnie az elkövetkező hónapokban, években: nemcsak a hivatalnok, de a gondnokolt szemével is nézniük kell a világot, vizsgálniuk kell, hogy adott esetben mi számít már elégséges, legkevésbé korlátozó állami beavatkozásnak.

2) Értelmesebb alapítványi szabályokat!

A hatályos Ptk. 74/A. §-a szerint alapítványt kizárólag „tartós közérdekű cél” megvalósítására lehet létrehozni. A szabály kifejezésre juttatja a múlt század 80-as éveinek enyhén paternalista államfelfogását: a törvény a magánvagyon meghatározott célra történő elkülönítését csak akkor ismeri el, ha a célkitűzéssel magával is egyetért, ha azt az állam (értsd: a pártállam) a közösség érdekében állónak tekinti. A bírói gyakorlat a rendszerváltozás óta - igen helyesen - erőteljesen tágította a törvényi korlátokat. Ha nem így jár el, nem biztos, hogy pl. közérdekűnek és tartósnak minősülne az az eset, amikor a kétségbeesett szülő nyílt alapítványt hoz létre gyermeke - egy-két évig tartó - életmentő orvosi kezelésének finanszírozására. De az sem számítana „tartós” célnak, amikor az alapítvány tevékenysége egy templom vagy egy köztéren felállítandó emlékmű pénzügyi fedezetének biztosítására irányul.

Az új Ptk. érdemi változást hoz e téren, a jövőben az állam mindaddig nem szólhat bele, nem korlátozhatja az alapítvány-rendelő tulajdonosi autonómiáját, amíg az alapítvány meghirdetett célja jogszerűnek tekinthető. A közérdekűség, illetve közhasznúság szempontjainak legfeljebb az állami támogatások (kedvezmények) odaítélése során lehet jelentőségük, de nem foszthatják meg az ehhez kapcsolódó mérlegelések a tulajdonost attól a jogától, hogy vagyonából az általa helyesnek tartott célra, végleges jelleggel elkülönítsen forrásokat.

A jelenlegi szabályok azt sem teszik lehetővé, hogy az alapítvány nyilvántartásba vételét követően az alapítvány létrehozója annak működésébe, döntéseibe érdemben beleszólhasson. A törvény ma kizárja azt, hogy a vagyonának jelentős részét karitatív célra fordító személy vagy vállalkozás az alapítványt létesítő okiratában fenntartsa magának a jogot, hogy a kuratórium munkájában a végső szó az övé legyen. A szabály amellet, hogy nyilvánvalóan nem ösztönöz jótékonyásra, értelmetlen is. Az alapítvány konstrukciója ugyanis nem arról szól, hogy miként foszthassa meg valaki önmagát a tulajdona feletti rendelkezés lehetőségétől, hanem inkább arról, hogy miként jelölheti ki azt a sajátos célt, funkciót az adott vagyontömeg vonatkozásában, amelyet utóbb már ő maga sem hagyhat figyelmen kívül. Ennek a jogi követelménynek a teljesüléséhez azonban nem szükséges, hogy a vagyon sorsa feletti ellenőrzési jogot is elvonja a törvény az adományozótól.

Alapítványt természetesen nem csupán rövid távú magáncélokra hoznak létre. A Ptk. utal arra, hogy más jogszabályok olyan alapítványok létrehozásáról is rendelkezhetnek, amelyek működtetéséhez jelentős tőkére van szükség. Bízom abban, hogy az új kódex ösztönözhet arra, hogy az elkövetkező években Magyarországon is sor kerülhessen olyan ún. tőkésített alapítványok létrehozására, amelyek kórházak, egyetemek, múzeumok fenntartására fordítják forrásaikat.

3) Mi legyen az egyesületekkel?

A Ptk. tervezetének országgyűlési vitája során többek kifogásolták, hogy a törvényjavaslat nem tartalmaz részletes szervezeti és működési előírásokat az egyik legfontosabb jogi személy típusról, az egyesületről. Hivatkoztak Vékás Lajos professzor alternatív tervezetére is, amelyben oldalakon át sorjázna az egyesület alapítására, döntéshozatalára vonatkozó rendelkezések. Szerző meggyőződése azonban, hogy a törvényhozó helyesen járt el, amikor kitarzott amellet, hogy az egyesületeket illetően a jövőben is a rendszerváltoztatás egyik alaptörvénye, az 1989. évi II. törvény legyen irányadó, amiről pedig ez a törvény hallgat, arról az egyesület tagjai határozhatnak az alapszabályban vagy az egyesület közgyűlésén. Nem lenne célravezető, ha a Ptk. rendelkezései szűkítenék az egyesületek alapítóinak, tagjainak jelenleg meglévő döntési mozgásterét, szabadságát.

4) Felvételek készítése tömegrendezvényen

A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) képviselői kezdeményezték a törvényjavaslat parlamenti tárgyalásakor, hogy a Ptk. adjon egyértelmű garanciát arra nézve, hogy a közhatalmi jogkörben eljáró személyről, a róla történő kép vagy hangfelvétel készítéséhez mindazokban az esetekben, amikor a jogkörét gyakorolja, ne kelljen előzetesen engedélyt kérni. Ha tehát pl. a tömegtüntetésen intézkedő rendőrrel valaki felvételt készítene (legyen annak bármi is a célja), a rendőr (mint a Ptk. hatálya alá tartozó személy) ne indíthasson polgári pert személyiségi jogainak megsértése miatt arra hivatkozással, hogy a felvétel készítését megelőzően elmulasztottak engedélyt kérni tőle. Az államhatalmi szervek civil kontrollját erősítő szabályt az új Ptk. immár egyértelműen tartalmazza.

5) Sajtótudósítás vagy valótlan állítások híresztelése

A jelenleg hatályos Ptk. alapján valótlan tény híresztelése miatt marasztalhatja el a bíróság azt a szerkesztőset, amely tartalmilag hű tudósításban beszámolt arról, hogy valaki nyilvánosan meghatározott tartalmú (adott esetben a valósággal köszönőviszonyban sem álló) kijelentést tett harmadik személyről. A régi törvény ezen rendelkezése erőteljes öncenzúrára ösztönözheti az újságírókat (vagy legalábbis azok egy részét), ha ugyanis nem nyomozóként, hanem újságíróként, tudósítóként járnak el, könnyen a polgári per alperesi pozíciójában találhatják magukat. Többek között a Nyilvánosság Klub képviselői vetették fel, hogy az új polgári törvénykönyvben változtatni kell az erre vonatkozó szabályokon. Az Országgyűlés által elfogadott kódex rögzíti, hogy nem felel a sajtó a nyilvános rendezvényen elhangzottak tartalmáért, ha tudósításában a nyilatkozó személyt megjelöli, és az ott elhangzottaknak megfelelően „szöveghűen tudósít”.

6) A közügyek vitatása az új Ptk. szerint

Halmi Gábor kötetéből (*A vélemény szabadság határai*, Atlantisz, Budapest, 1989. 146-149. o.) is tájékozódhat az olvasó az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának a *New York Times v. Sullivan*-ügyben közel ötven éve hozott nagy hatású ítéletéről. Az azóta is *New York Times*-szabályként ismert doktrína lényege William Brennan bíró szerint, hogy a közügyekben a vitának „...szabadnak, elevennek és nyitottnak kell lennie”. Az 1964-ben hozott döntés kimondja, hogy „...egy szabály, amely arra kényszeríti a hivatalos magatartás bírálóját, hogy szavatolja minden egyes ténybeli kijelentésének igazságát - és tegye ezt lényegében korlátlan összegű rágalalmazási ítéletek büntetésének terhe mellett - öncenzúrához vezet”.

Úgy gondolom, hogy a magyar Országgyűlés többségének dicséretére válik, hogy a Ptk. vitája során átlépte önmaga árnyékát, és a *New York Times*-szabályt alapul véve megreformálta a közszereplőt megillető jogi védelemre irányadó előírásokat. A törvény ugyanis kimondja, hogy a személyiségi jogsértés esetére irányadó általános szabályok a közhatalmat gyakorló vagy közfeladatot ellátó személy hírnevének vagy becsületének e tevékenységével összefüggésben történő megsértése esetén csak abban az esetben alkalmazhatóak, ha a jogsértésre szándékosan vagy súlyosan gondatlanul került sor. A Ptk. hatályba lépése egyértelmű bátorítást adna az állam, illetve a közérdek képviselőiben, szolgálatában eljáró személyek - ebbeli minőségükben történő - bírálatára, ösztönözné a tényfeltáró újságírást, a sajtó nyilvánosságának megkülönböztetett fontosságát tulajdonítana.

7) A szerződési szabadság erősítése és védelme

A jogalkotó az új Ptk.-ban két módon is erősíteni kívánja az emberek, cégek szerződésalkotó szabadságát. Eltörölte egyrészt a tulajdonos döntési autonómiáját ok nélkül korlátozó szabályokat, másrészt bővítette a kódexben olvasható, a piaci szereplők számára nem kötelező, de őket segítő szabályozási minták számát. A nem jogász olvasó számára talán meglepő, hogy a hatályos magánjogi kódexben nem lelhetők fel a lízing vagy a faktoring szerződés szabályai, annak ellenére, hogy az ezekben az üzletágakban tevékenykedő cégek éves bevétele milliárdos nagyságrendű, és a velük

szerződő emberek száma évről évre több tízezer. Szintén gondot okoz, hogy a régi törvény eltérést, kivételt nem engedő módon kimondja, hogy a szerződésben legfeljebb öt évre lehet egyoldalú vételi jogot (ezt nevezik vételi opciónak) kikötni. Ha pedig valaki egy megállapodásban átruházná a tulajdonában lévő vagyontárgy hasznélvezeti jogát (pl. egy társaság valamelyik másik vállalkozásban fennálló részesedésére vonatkozó jogot), úgy azzal szembeül, hogy az amúgy forgalomképes, piaci értékkel rendelkező jogának elidegenítését a törvény ma csak különböző bonyolult jogmegkerülések révén biztosítja. Hasonlóképpen indokolatlan szabályok szólnak arról, hogy mikor minősíthető egy okirat (ma már jellemzően elektronikus jelhalmaz) értékpapírnak. Azt látni, hogy épp ott, ahol a jognak a legrugalmasabbnak kellene lennie, hogy utat engedjen az ésszerű piaci innováció számára, a vállalkozások életidegen korlátokba ütköznek.

A példákat még sokáig lehetne sorolni, de talán ennyi is elegendő annak érzékeltetésére, hogy az új Ptk.-ra e téren jelentős feladatok vártak. Ezeknek a teendőknek a többségét a törvényhozó beteljesítette, bár talán érdemes lett volna a franchise szerződés modellszabályozásának kidolgozására is kísérletet tenni.

II. Jogvédelem a Ptk.-ban

A polgári törvénykönyv a jog szerint egyenrangú, egymáshoz képest „mellérendelt” pozícióban lévő személyekre irányadó szabályokat állapítja meg, tehát mintát, modellt kínál a törvény olvasójának, aki, ha úgy gondolja, hogy érdemes, követi a Ptk. ajánlatát, és ezzel jellemzően csökkenteni tudja tranzakciós költségeit. Ha azonban nem ért egyet a tipikus élethelyzetre kialakított előírással, eltérő kikötésekről is megállapodhat üzleti partnerével. Az új kódex előkészítése során az egyik legsúlyosabb dilemma volt számomra, hogy a szabályozásnak melyek azok a pontjai, ahol a törvényhozó részéről álságos magatartás lenne, ha kritikátlanul elfogadja a formális jogegyenlőség tételét. „Melyek azok a helyzetek - kérdeztem -, ahol alapos megfontolást követően, de ennél többre: az állam egyértelműbb iránymutatására van szükség?”

1. Diszkrimináció-tilalom a Ptk.-ban

Az új kódex a szerződési jog alapelvei között rögzíti, hogy „Jogaik gyakorlása során a felek a hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartásával kötelesek eljárni”. Nem fogadható el ugyanis, hogy bárki a szerződési szabadság nemes eszméjét úgy értelmezhesse, hogy pl. kereskedőként roma ügyfelet nem szolgál ki, vagy munkára jogosító megbízási szerződést nem köt idősebb vagy épp valamely etnikai kisebbséghez tartozó emberrel.

A diszkriminációs tilalom megsértése nem csak a szerződésektől való indokolatlan elzárkózással valósulhat meg, jogkövetkezményeként pedig nem csupán a hagyományos polgári jogi igények (pl. kártérítés) érvényesíthetők. Az új Ptk. bevezetné a sérelemdíj intézményét, amelyet nem vagyoni károkozások, így az emberekkel szembeni egyenlő elbánás követelményének figyelmen kívül hagyása esetén követelhet a méltóságában megsértett személy. A sérelemdíj megítélésének nem lesz előfeltétele, hogy az érintett (pl. az a mozgássérült, aki az akadálymentesítés elmulasztása miatt nem volt képes az adott intézményben állampolgári-ügyféli jogainak gyakorlására) a jogsértés miatti tényleges kárát, költségeit bizonyítsa. Ez utóbbiak igazolása ugyanis már a sérelemdíj mellett a kártérítési követelést alapozza meg.

Hasonlóképpen sérelemdíjra tarthat igényt az a szervezet vagy állampolgár, amelynek/akinek perében a bíróság nem tud - akár önhibáján kívüli okból is - eleget tenni a jogvita ésszerű időn belüli, a tisztességes eljárás szabályai szerinti elbírálás jogállami elvárásának.

2) Élettársak bővülő jogvédelme

A Ptk. parlamenti és sajtóban folytatott vitája során sajnálatosan kevés szó esett azokról a szabályokról, amelyek az élettársak (itt most nem az azonos nemű párok bejegyzett élettársi kapcsolatára gondolok) jogaira vonatkoznak. Eltérően az évtizedek óta irányadó családjogi törvény rendelkezéseitől, az új Ptk. alapján az egymással „közös háztartásban, érzelmi közösségben (életközösségben) élő” emberekre is irányadóak lesznek a házastársakra vonatkozó tartási szabályokhoz közelítő előírások. Legalább tíz év együttélés után különvált élettársak közül az önhibáján kívül rászoruló személy tartásra tarthat igényt volt párjától, és a bíróság lakáshasználati jogot is megítélhet a számára. Az élettárs halála esetén a túlélő élettárs a jövőben akkor sem kerül végletesen kiszolgáltatott helyzetbe, ha az elhunyt elmulasztott időben végrendelkezni. A törvény a túlélő számára az örökgyógyóval közösen lakott lakáson holtig tartó használati jogot biztosít, ha az életközösség a társ halálát megelőzően legalább tíz évig folyamatosan fennállt.

Ezek a szabályok semmiképpen sem értékelhetők a házasság intézményét gyöngítítő változásként, hanem olyan méltányos jogi megoldások, amelyek évente több ezer nő és férfi számára biztosítják majd a tisztas élethez való jogot.

3) Méltányosabb jogérvényesítési szabályokat!

A hatályos Ptk. - véleményem szerint - igazságtalan azokkal az emberekkel szemben, akiket tévedésbe ejtettek, vagy megtévesztéssel, fenyegetéssel bírtak rá a szerződés megkötésére. A törvény ugyanis ma egy évet biztosít számukra a megállapodás érvényességének bíróság előtti vitatására, miközben azon szerződések kapcsán, ahol ilyen durva jogsértésre nem került sor, az általános elévülési idő ötször ilyen hosszú. Az új kódex enyhít a méltánytalanságon, és a megtámadási kereset előterjesztésének határidejét két évben állapítja meg. Szintén ellentmondásosak azok a jelenlegi rendelkezések, amelyek a jellemzően kiszolgáltatott emberek által kötött tartási és életjáradéki szerződések esetében ma már nehezen védhető módon hat hónapban állapítják meg a tartásdíj (életjáradék, baleseti járadék) érvényesítésének törvényi határidejét. A jogosult ezt követően csak akkor fordulhat bírósághoz, ha igazolja, hogy „alapos okkal” késlekedett. Eszerint pl. azt az idős, beteg embert terheli a mentségek keresésének jogi terhe, akit eltartója különféle ígéretekkal hitegetett, de végül nem tett eleget tartásdíj-fizetési kötelezettségének. Az új kódex eltörli ezt a kétségkívül szegyenletes előírást, a jövőben az ötéves általános elévülési időn belül lesz perelhető a tartásdíj és más járadék jellegű juttatás iránti követelés.

4) Védelem a tisztességtelen szerződési feltételekkel szemben

Az üzleti élet szabadsága nem terjedhet ki arra, hogy a kereskedelmi forgalomban használatos „blanketta szerződések” tartalma az ügyfél számára - a szerződés megkötése előtt - lényegében ismeretlen maradjon. A Ptk. ezért egyebek között előírja, hogy az általános szerződési feltétel alkalmazására csak azt követően kerülhet sor, ha a feltételt kialakító vállalkozás azt a honlapján „önálló menüpont alatt, jól felismerhető módon” közzétette. Fontos továbbá, hogy ha a kellő érdekérvényesítő-képességgel, piaci erővel nem rendelkező mikro- vagy kisvállalkozás állapodik meg egy nyilvánvalóan erősebb pozícióban lévő céggel, úgy a védtelen, kiszolgáltatott helyzetben lévő mindazok a garanciális szabályok megilletik, amelyeket a törvény a fogyasztó számára biztosít. Így pl. ugyanazon okok miatt támadhatja meg a tisztességtelen szerződési feltételt a multinacionális céggel szerződő kiskereskedő, mint az az ember, aki az általános szabályok szerint fogyasztói szerződésnek számító megállapodást köt.

5) A szerződésszegő károkozása

Az új kódex - figyelembe véve a többségi bírói joggyakorlatot - a hatályos szabályokhoz képest szigorúbb felelősségi normákkal védi a szerződésszegés folytán kárt szenvedő személyt. A szerződésszegéssel összefüggésben kárt okozó a jövőben csak azzal mentheti ki magát, ha

bizonyítja, hogy a kár olyan körülmény miatt következett be, amellyel nem kellett számolnia, és részéről a kár elkerülése vagy elhárítása sem volt elvárható. Mindazoknak tehát, akik szerződést kötnek, immár érdemben kalkulálniuk kell esetleges későbbi jogsértésük (szerződésszegésük) károkozó következményeit; a szigorúbb felelősségi szabályok a vállalt kötelezettség betartására ösztönözhetnek.

6) A környezeti károkozással szembeni védelem

A környezet védelmének általános szabályait megállapító 1995. évi 53. törvény jelenleg hároméves elévülési időt ír elő a környezeti kárigények érvényesítésére, a határidő elmulasztását követően a károsult már nem fordulhat a siker reményében bírósághoz. Hasonlóan rendelkezik a természet védelméről szóló, egy évvel később elfogadott 1996. évi 53. törvény. Az új Ptk. ehhez képest jelentős változást hozhat azáltal, hogy - egyezően a hulladékgazdálkodási törvény mai rendjével - harmincéves elévülési határidőt biztosít a jogsértések kárvallottjai számára. Nem hagyható ugyanis figyelmen kívül, hogy az ilyen jellegű károkozások akár évtizedekre kiható negatív következményekkel járhatnak az épített vagy a természetes környezetre. A jogi védelem időkorlátait ezért a károkozás következményeinek súlyához kellett igazítani.

Említésre érdemes, hogy a Ptk. alapján nem csak a közvetlen károkozó vonható majd felelősségre. Megtörténhet ugyanis, hogy a környezetkárosító magatartást olyan cég követi el, amely egy nagyobb vállalatcsoport tagjaként csak formális jogi önállósággal rendelkezik, a döntéseket valójában a konzern vezető tagja hozza meg. Az új kódex alapján a leányvállalattal, ellenőrzött társasággal egy sorban lesz perelhető az anyavállalat vagy a vállalatcsoportot irányító hazai vagy külföldi székhelyű vállalkozás. A fogyasztóvédelem jogi eszköztárából jó ideje ismert az a büntetés, amely alapján a jogsértőt „nyilvános vallomásra”, a vétség elismerésére kötelezheti a bíróság. A Ptk. a környezeti károkozások szankciójaként módot ad majd arra, hogy a bíróság ítéletében előírja, hogy a károkozó országos napilapban vagy honlapján publikálja a jogsértését megállapító jogerős ítélet rendelkezését.

Záró gondolatok

A Ptk. élén egy rövid, de fontos mondatot talál az olvasó, az értelmezési alapelvet. Eszerint „A törvényt a Magyar Köztársaság társadalmi és gazdasági rendjével összhangban, az alkotmányos követelményeknek eleget téve kell értelmezni.” Ez a rendelkezés valamennyi jövőbeli jogalkalmazó számára egyértelművé teszi, hogy a tételes jog, annak nyelvtani, kontextusból kiragadott értelmezése semmilyen körülmények között nem kerekedhet a törvény mondatai által hordozott gondolatok, célok és értékek fölé. Az ügyvéd és a bíró az új Ptk.-ban kimondott jogokat és kötelezettségeket a szociális piacgazdaság eszméjével összhangban, az Alkotmánybíróság közel két évtizedes munkásságát figyelembe véve értelmezheti majd. Ez a követelmény azonban valójában nem korlátozást, hanem szabadságot ad a jog alkalmazói számára, lehetővé teszi, hogy a paragrafusokat az alkotmányos követelményekhez igazodva, alkotó módon értelmezzék. Meggyőződésem, hogy a polgári törvénykönyv - de valójában bármely törvény - csak az ilyen szemléletű értelmezés-alkalmazás mellett lesz időtálló, az élet változó eseményeihez igazodni tudó, törvénymódosítások nélkül is fejlődni képes kódex.

Az elmúlt két évben a Ptk.-ról folytatott - helyenként elkeseredett - szócsatákban ritkán esett szó minderről. Érdemes lett volna pedig elgondolkodni azon, hogy vajon szükség van-e a XXI. század elején egy szabadelvű, ám szociálisan érzékeny felfogást képviselő kódexre. Válaszom a kérdésre határozott „igen”, a Ptk. kézzelfogható segítséget nyújthat polgárok, vállalkozások, civil szervezetek számára egyaránt. A törvény megszületése ráadásul további reformok katalizátorává válhat: az öröklési jog korszerűsítése kiköveteli majd az ötvenéves, igencsak elavult hagyatéki eljárás radikális megújítását, ösztönözhet az ún. tömegtermékekhez kapcsolódó fogyasztói perlés feltételeinek korszerűsítésére, előmozdíthatja az üzleti életben a korszerű, elektronikus nyilvántartások, adatbázisok létrehozását.

A magam részéről biztatásként értékelem, hogy a köztársasági elnök az írás elején említett állásfoglalásában a Ptk. szabályozási sarokpontnak számító egyetlen rendelkezését illetően sem emelt kifogást. Bízom abban is, hogy a magánjog ezen új, szemléletformáló törvénye - a szükséges felkészülési időt követően - hatályba lép, és ennek nyomán számos izgalmas, életünk valóságos problémáira is reflektáló elemzés készül a törvény hibáiról, erényeiről.